

ENERGISE

EURÓPAI HÁLÓZAT A FENNTARTHATÓ ENERGIÁÉRT:
KUTATÁS, JÓ GYAKORLAT, INNOVÁCIÓ

AZ ENERGISE PROJEKT MI BEFOLYÁSOLJA ENERGIAFOGYASZTÁSUNK?

Vadovics Edina
GREENDEPENDENT INTÉZET

2019. november 26.

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 keretprogramja támogatásával jött létre, a 727642 számú támogatási szerződés révén.

grⁱⁿdependent
Intézet

MIÉRT KELL AZ EMBERI OLDALLAL FOGLALKOZNI?

„Van valamiféle érzelmi és értelmi határ, hogy megérted, nem kell fél millió forintot befektetned ahhoz, hogy elkezdj megtakarítani. És ha ezt megérted, elfogadod, már nem lehet többé kifogás. De jó nagy ellenérzés volt bennem az elején, a férjem esetében meg még több, úgyhogy neki fogalma sem volt, hogy mit kezdjen a mosási kihívással...”

(ENERGISE Energia Élő Labor résztvevő)

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 keretprogramja támogatásával jött létre, a 727642 számú támogatási szerződés révén.

ENERGISE

grⁱⁿdependent
Intézet

HOGYAN PRÓBÁLJUK AZ ENERGIAFOGYASZTÁST CSÖKKENTENI?

#3

- Háromféle, általánosan elterjedt beavatkozási mód:
 - **1. dekarbonizációs intézkedések**
 - Pl. megújuló használat, elektromos autók
 - **2. energiahatékonyságot növelő intézkedések**
 - Pl. hatékony eszközök és járművek, épületek hatékonyságának növelése (szigetelés, nyílászárók stb.)
 - **3. viselkedésváltozást motiváló intézkedések**
 - Pl. kampányok, információ, a megújuló és hatékony technológiák használatának motiválása

- Probléma: eddig ezek segítségével nem csökkent az energiafogyasztás és a karbon-lábnyom!
 - Hatékonyság növekedés ▶ igény növekedés
 - Megújuló sem karbon-semleges, nem megújuló erőforrásokat is igényel

TECHNOLOGIA

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 kutatásfejlesztési és innovációs programjának támogatásával jött létre, a 727642 számú támogatási szerződés révén.

ENERGISE

grIndependent
Intézet

A TÁRSADALMI VÁLTOZÁS SZÜKSÉGESSÉGE

#4

- Fókusz a viselkedésváltozáson
 - Pénzügyi ösztönzők (pl. hatékony termékek)
 - Előírások (pl. közel zéró energiafelhasználású házak)
 - Információ adás
- Feltételezés:
 - Ember racionális lény, így hoz döntéseket
 - Megfelelő hozzáállás, beállítódás értékek ▶ zöld döntés
- DE: nem ezt tapasztaljuk!
Az egyént behatárolja a körülötte lévő társadalom, infrastruktúra
▶▶▶ **nem elég csak az egyénre fókuszálni!**

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 kutatásfejlesztési és innovációs programjának támogatásával jött létre, a 727642 számú támogatási szerződés révén.

ENERGISE

grIndependent
Intézet

A TÁRSADALMI VÁLTOZÁS SZÜKSÉGESSÉGE

#5

- Vannak egyének, akik sok mindent bevállalna, de a nagytöbbség nem, még ha „zöldnek” is vallja magát
 - Pl. dánok és hollandok sokat bicikliznek, miért? (infrastruktúra, társ.i norma, vezetés-oktatás, büntetés)
 - Okostelefon nélkül lehet? Régi lappal, lassú internettel lehet?
- ▶▶▶ az egyént korlátozza, behatárolja a domináns rendszer (mennyire tudunk lábnyomot csökkenteni egy növekedésre épülő gazdaságban/társadalomban??)

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 keretprogramja támogatásával jött létre, a 727642 számú támogatási szerződés révén.

ENERGISE

A TÁRSADALMI VÁLTOZÁS SZÜKSÉGESSÉGE

#6

- **Társadalmi változásra is szükség van!**
- Energiahatékonyság + Megújulók + Egyéni változás +
Társadalmi változás**
- = energia-mértékletesség / energy sufficiency
 - = társadalmi innováció

ENERGISE

EZÉRT AZ ENERGISE PROJEKT...

#7

- Társadalmi változás, társadalmi innováció elérése érdekében:
 - **Miért használunk ennyi energiát, mire használjuk és hogyan?**

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 keretprogramja támogatásával jött létre, a 727642 számú támogatási szerződés révén.

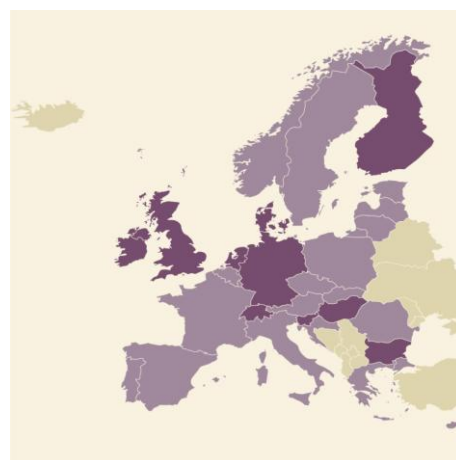
ENERGISE

grIndependent
Intézet

AZ ENERGISE PROJEKT

#8

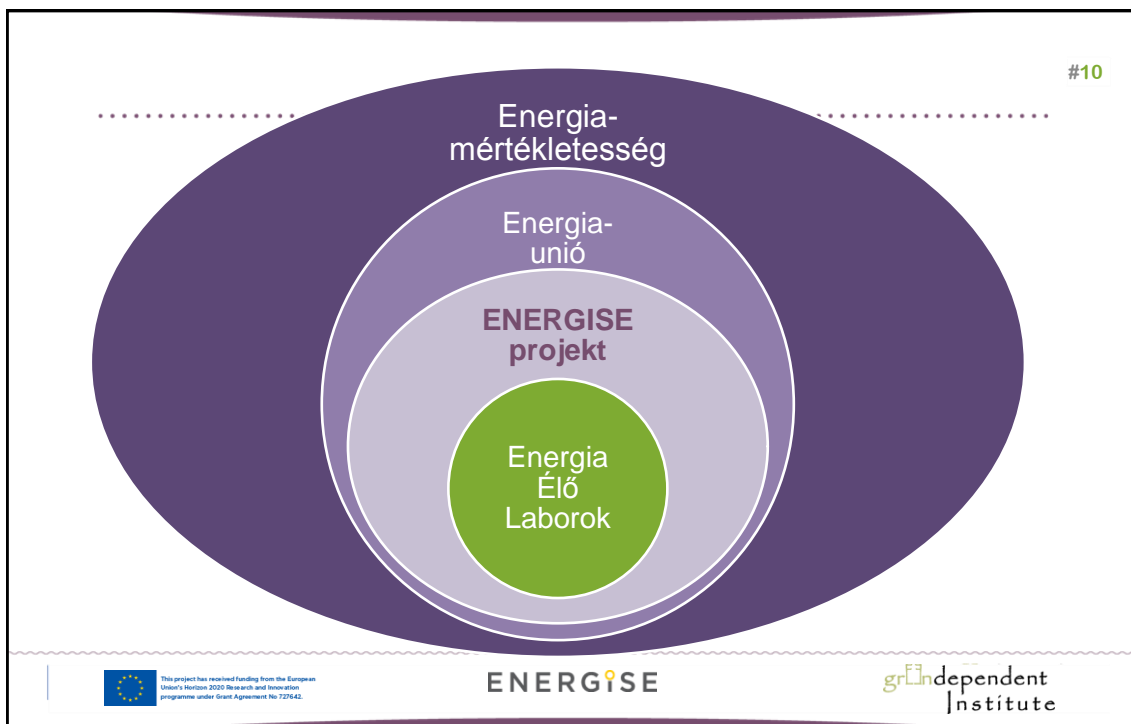
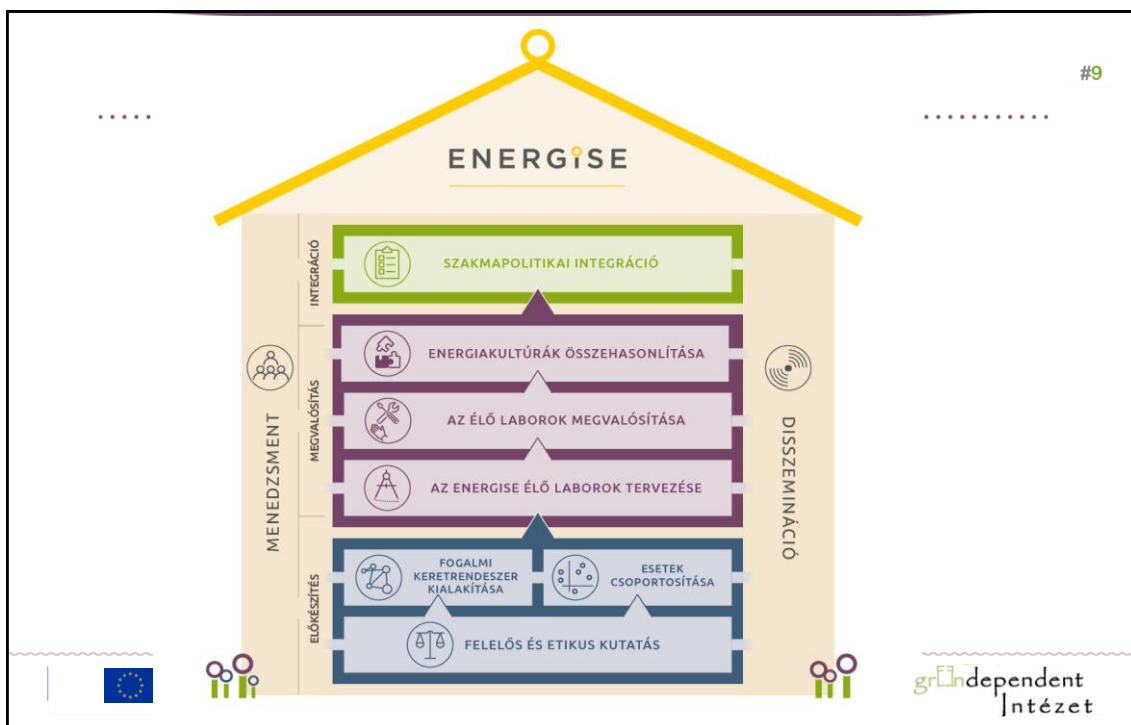
- **3 év (2016-2019), 10 partner (sötét lilák)**
- **Kutatási projekt, amelynek célja, hogy feltérképezze, az energiafogyasztást milyen társadalmi és kulturális tényezők befolyásolják, és hogyan**
- **Alulról jövő megoldások kialakítása, tesztelése és értékelése a háztartási energiafogyasztás csökkentése érdekében**

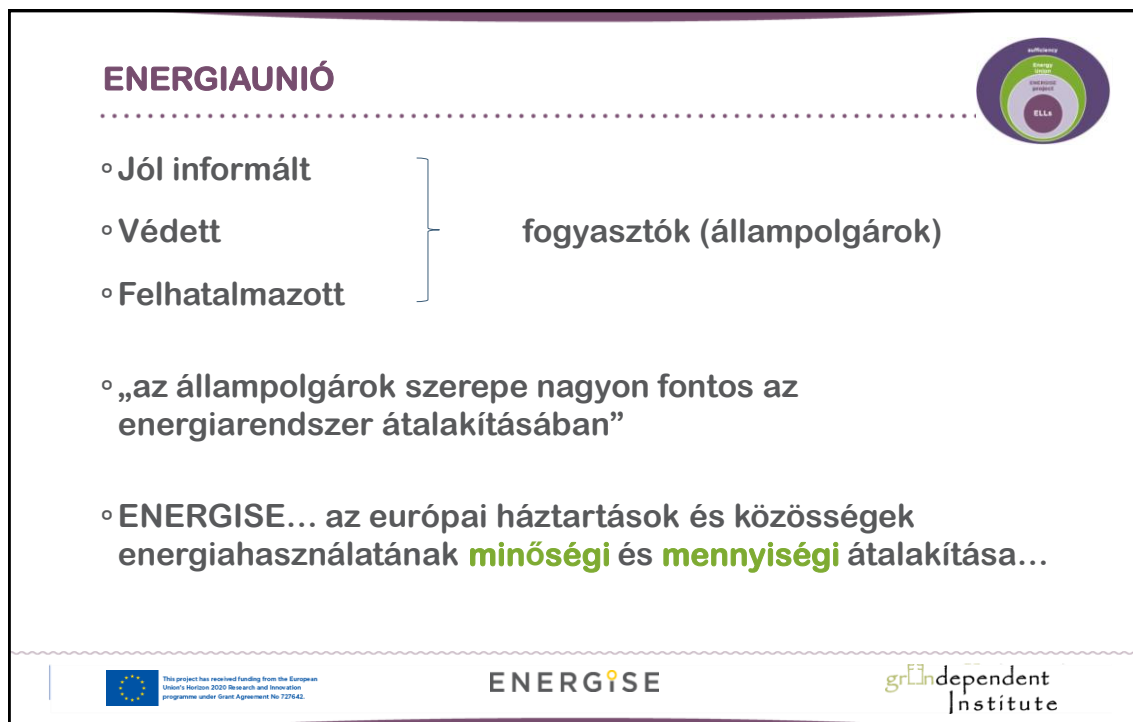
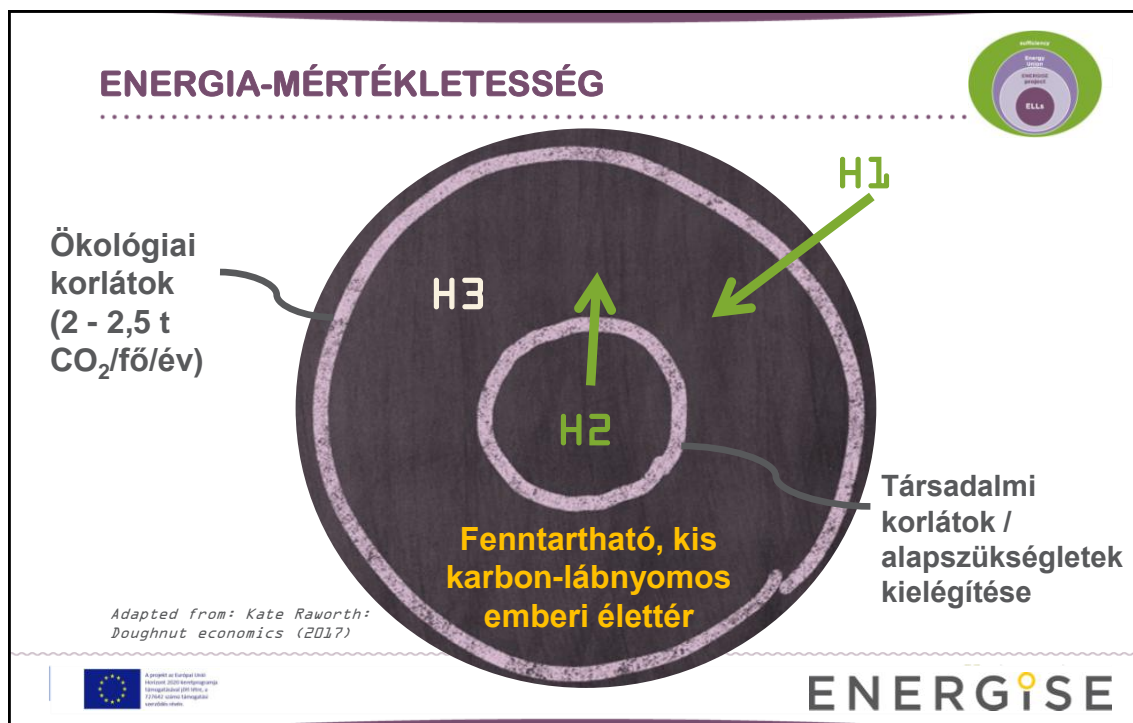

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 keretprogramja támogatásával jött létre, a 727642 számú támogatási szerződés révén.

ENERGISE

grIndependent
Intézet

A MINDENNAPI ENERGIAHASZNÁLAT LÁTHATÓ ÉS NEM LÁTHATÓ RÉSZEI – GYARKOLAT-ALAPÚ MEGKÖZELÍTÉS

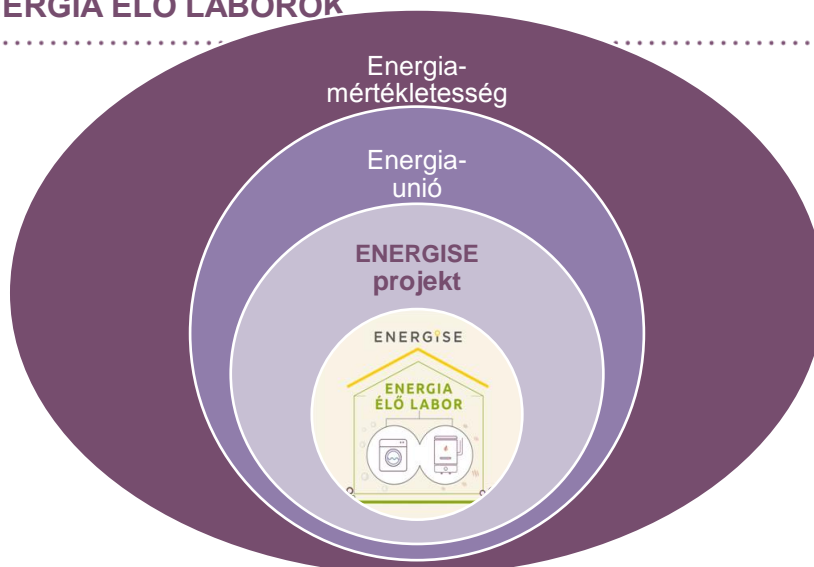
A projekt az Európai Unió Horizont 2020 kutatásprogramja támogatásával jött létre, a 727642 számú támogatási szerződés révén.

ENERGISE

Forrás: Rau és Grealis, 2019; Spurling et. al., 2013

ENERGIA ÉLŐ LABOROK

#14

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 Research and Innovation programme under Grant Agreement No 727642.

ENERGISE

gr̄Independent
Institute

BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK

- **Fűtés** (nagyfogyasztó) és **mosás** (sok mindenhez kapcsolódik)

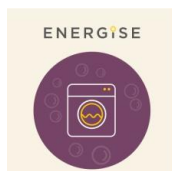

Kép és adatok forrása: ec.europa.eu/eurostat Magyar fordítás: GreenDependent Intézet
A fordításra vonatkozó kizárólagos felelősség a fordítót terheli. Az Eurostat nem felelős a kép és a képen található információk felhasználásáért.

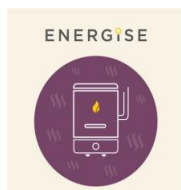
BEAVATKOZÁSI MÓDSZER: KIHÍVÁS

- **Kizökkenítés**
- **Nem verseny, együtt tanulás + változás**
- **Mindenhol alkalmazható**

- **Mosási kihívás:**
mosások számának csökkentése 50%-kal
- vagy egyéni kihívás

- **Fűtési kihívás:**
nappali hőmérséklet 18 °C-ra csökkentése
- vagy egyéni kihívás

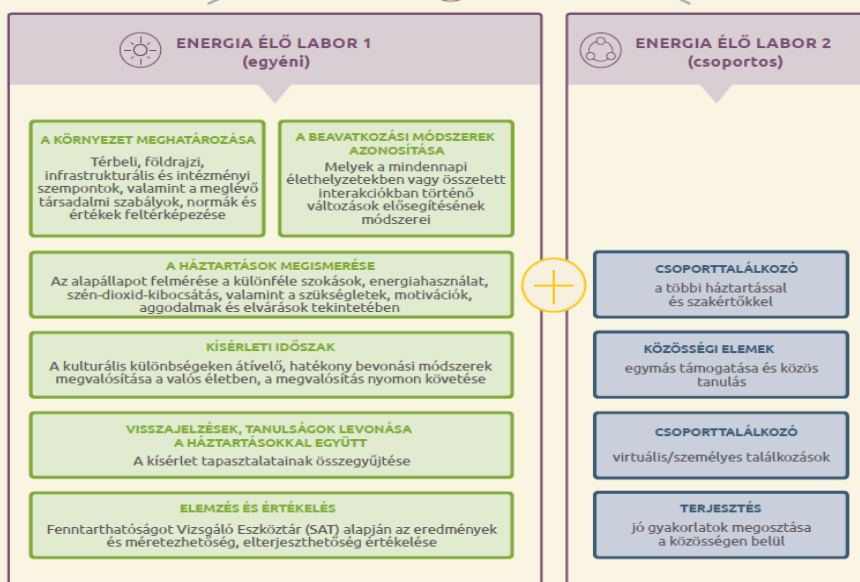
KÖZÖSSÉGEK, CSOPORTOK SZEREPE

- Társadalmi konvenciók tudatosítása, megkérdőjelezése, megváltoztatása
 - Pl. hogy jutnak el a gyerekek iskolába/óvodába, fürdési szokások, hány fok a megfelelő
- **Közös felelősségvállalás a közös javakért**
 - **Ki felelős a klímáért?**
 - Látnunk kell, hogy mások is cselekszenek
- **Tanácsstalanság és tehetetlenségérzés leküzdése**

AZ ENERGIA ÉLŐ LABOROK FELÉPÍTÉSE

#18

ENERGIA ÉLŐ LABOROK

- Európai kutatás, 8 országban, 16 élő labor, 300+ háztartás
 - Magyarországon csak Gödöllőn!
- A 41 gödöllői háztartás között a résztvevők két formában:
 - 21 egyéni
 - 20 csoportos
- **Gödöllőn nem volt lemorzsolódás!**

ENERGISE

grIndependent
Intézet

ENERGIA ÉLŐ LABOROK – 8 ORSZÁG

#20

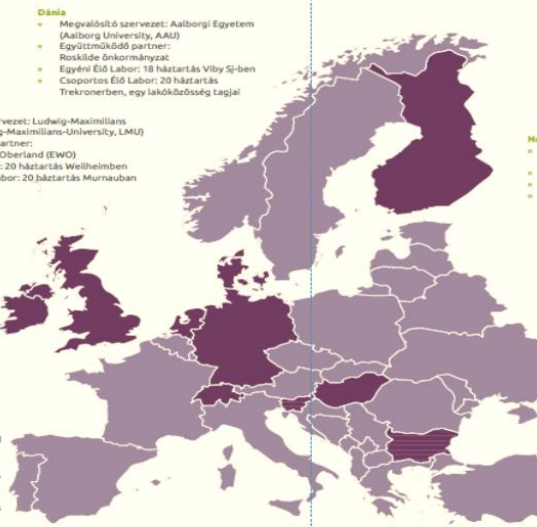
Résztvevő országok*

- Dánia**
- Megvalósító szervezet: Aalborgi Egyetem (Aalborg University, AAU)
 - Együttműködő partner: Roskilde önkormányzat
 - Egyéni Élő Labor: 18 háztartás Viby Sj-ben
 - Csoportos Élő Labor: 20 háztartás Trekronerben, egy lakóközösség tagjai

- Németország**
- Megvalósító szervezet: Ludwig-Maximilians-Egyetem (Ludwig-Maximilians-University, LMU)
 - Együttműködő partner: Energiewende – Oberland (EWO)
 - Egyéni Élő Labor: 20 háztartás Weilheimben
 - Csoportos Élő Labor: 20 háztartás Murnauban és Iffledorfban

- Egyesült Királyság**
- Megvalósító szervezet: Kingston Egyetem (Kingston University)
 - Együttműködő partner: Energise Sussex Coast
 - Egyéni Élő Labor: 20 háztartás Hastingsben és St Leonards on Sea-ben
 - Csoportos Élő Labor: 13 háztartás, akik egy vallási közösség tagjai Hastingsben és St Leonards on Sea-ben

- Irország**
- Megvalósító szervezet: Ír Nemzeti Egyetem, Galway (National University of Ireland Galway, NUIG)
 - Együttműködő partnerek: Tipperary Energia Ügynökség, a Csoportos Élő Labor esetén pedig egy helyi iskola
 - Egyéni Élő Labor: 20 háztartás Tipperary környékéről
 - Csoportos Élő Labor: 18 háztartás

Finország

- Megvalósító szervezet: Helsinki Egyetem (University of Helsinki, UH)
- Együttműködő partnerek: Porinra, Helsinki Város
- Egyéni Élő Labor: 19 családi háztartás Porvoonban
- Csoportos Élő Labor: 18 bérháztartás Helsinki-ben

Hollandia

- Megvalósító szervezet: Maastrichti Egyetem (Maastricht University, ICIS)
- Együttműködő partner: Op het Zuiden
- Egyéni Élő Labor: 20 maastrichti háztartás
- Csoportos Élő Labor: 14 roermondai háztartás

Svájc

- Megvalósító szervezet: Genfi Egyetem (University of Geneva, UNIGE)
- Együttműködő partnerek: Terragir és Urbamonde
- Egyéni Élő Labor: 20 genfi háztartás
- Csoportos Élő Labor: 16 háztartás, akik egy szövetkezi épületben laknak

Magyarország

- Megvalósító szervezet: GreenDependent Intézet (GD)
- Egyéni Élő Labor: 21 Gödöllői és környéki háztartás
- Csoportos Élő Labor: 20 gödöllői háztartás

* Bulgária és Szlovénia az elmúlt hétéves kiértékelésben volt már, intenzív Élő Laborok esetében az országokban nem voltak. Ha idővel szeretné megvalósítani a 8 országban megvalósított Élő Laboroktól, a témában kérjük az alábbi e-mail címet: ENERGISE@horizon.eu vagy ENERGISE.Living.Lab_-_Methodology_Support@ec.europa.eu

HIVATKOZÁSOK, IRODALOM

#21

- Heiskanen, E., Laakso, S., Matschoss, K., Backhaus, J., Goggins, G., & Vadovics, E. (2018) [Designing real-world laboratories for the reduction of residential energy use: Articulating theories of change](#). GAIA, 27(S1), 60–67.
- Rau, H. & Grealis, E. (2017) [Framework document for ENERGISE team: Everyday practices, cultural conventions and energy use: researching new opportunities for reducing domestic energy use in Europe](#). ENERGISE, Deliverable 1.2.
- Raworth, K. (2017) *Doughnut Economics. Seven Ways to Think Like a 21st-Century Economist*. Random House Business Books, UK
- Sahakian, M., Naef, P., Jensen, C., Goggins, G. and Fahy, F. (2019) [Challenging conventions towards energy sufficiency: Ruptures in laundry and heating routines in Europe](#). ECEEE Summer Study 2019 Proceedings.
- Spurling, N., McMeekin, A., Shove, E., Southerton, D. and Welch, D. (2013) Interventions in practice: re-framing policy approaches to consumer behaviour. Sustainable Practices Research Group. Available at: <http://eprints.lancs.ac.uk/85608/>.
- Vadovics, E. and Goggins, G. (eds.) (2019) [ENERGISE Living Labs - Methodology, Experience and Lessons Learnt](#). ENERGISE – European Network for Research, Good Practice and Innovation for Sustainable Energy, Deliverable No. 7.12
- Vadovics, E., Fahy, F., Goggins, G. (eds.) (2019) [The ENERGISE Project Summary Handbook: Involving Households in Energy Change](#). ENERGISE – European Network for Research, Good Practice and Innovation for Sustainable Energy, Deliverable No. 7.13
- További hasznos anyagok: <http://www.energise-project.eu/publications>

ENERGISE

grIndependent
Intézet